

Höstutflykt som stadsvandring

Finfint väder (förstås), glada deltagare – drygt 30 personer på prima humör, taggade att lyssna på Lennart Ersson och Christer Nilsson. Lennart höll sig till Norra Kyrkogatan och Christer koncentrerade sig på teatern.

Lennart började sin berättelse vid badhuset: Det var en seg beslutsprocess som stadens ”fäder” hade svårt att komma till skott om. Man visste att Hudiksvallsfjärden och vattnet vid Köpmanbergsbadet var svårt förorenade, men samtidigt var det dyrt att bygga ett badhus. Det som slutligen avgjorde saken var den hemska olyckan vid Köpmanbergsbadet 1951, då en pojke omkom vid simprov i höstmörkret (se även Kanalen nr 1 2018, referat av Lennart Erssons berättarkväll om badhusen i staden). Det nya badhuset stod klart 1954.

Vårt sällskap förflyttade sig några meter norrut på Norra Kyrkogatan till Salutorget och kvarteret Bryggeriet. Båda dessa anläggningar har haft stor betydelse för Hudiksvalls utveckling, torget som marknads- och samlingsplats och Bryggeriet som en viktig arbetsplats. Det var olika ägarkonstellationer i bryggeriföretaget, men utmärkande var

att de hade en för tiden osedvanligt god personalpolicy, bland annat var de bland de första i Sverige att ge de anställda semester.

Bland andra intressanta stoppställen längs gatan var nuvarande CUL (Centrum för Utveckling och Lärande), tidigare HIAB:s kontor, märkligt placerat långt från produktionsanläggningen i andra ändan av stan, och Änkehemmet på vägen ner till Västra Tullgatan.

Sista stopp var vid teatern, där Lennart berättade om det glada livet vid den hälsokälla, en livgivande brunn som sprang upp lite öster om nuvarande teaterhus, och som gav upphov till uttrycket ”Glada Hudik” genom det glamorösa liv som semestrande överklassfolk levde kring denna brunn. Enligt Lennart har detta uttryck inget alls med sågverkspatroner och dylikt att göra.

Fortsättning på nästa sida.

T v. Lennart Ersson berättar utanför Hudiksvalls badhus.

Nedan t v. Nuvarande kvarteret Bryggeriet samt en del av Salutorget, numera parkering.

Nedan t h. Änkehemmet.

Teaterns historia med Christer Nilsson

Efter fikapausen flyttade vi in i teaterhuset, och Christer berättade om hur teaterlivet byggdes upp under senare delen av 1800-talet.

Vägen fram till en teater var minst sagt snårig. Den första egentliga teaterbyggnaden var Brunnshuset, som låg cirka 50 meter söder om vår nuvarande teater och som uppförts för brunnsgästerna (se Lennarts berättelse ovan). Här började man uppföra assenbléer för musik, tablåer och teater. På 1830-talet hade det bildats ett amatörsällskap bland ”fint folk”, och de brukade uppträda i Brunnshuset. Samtidigt började besök av kringresande teatersällskap bli vanliga i och med att reguljär ångbåtstrafik kom igång.

Så under 1860- och 1870-talen expanderade verksamheten. Samtidigt förfaller Brunnshuset och döms ut av brandmyndigheten, och diskussionen om en ny teaterokal blir allt mer högljudd. Starkt pådrivande var Viktor Himmelstrand, lärare vid läroverket och redaktör för Hudiksvallsposten, där han för en kampanj för ett nytt teaterhus. Ett teateraktiebolag hade bildats 1873, men teaterbygget kommer inte igång förrän långt senare; politikerna är oense om placeringen bland annat.

*Christer Nilsson berättar om
Hudiksvalls teater.*

På våren 1881 bildas ett teaterbolag med ett aktiekapital på 15.000 kr, 300 aktier à 50 kr. Den 29 juni detta år påbörjas bygget, och den 2 mars 1882 kan teatern invigas.

En utförlig redogörelse, skriven av Christer, för historiken samt om hur teatern såg ut och om verksamheten i teatern kommer i nästa nummer av Kanalen.

Efter denna lärorika och trevliga promenad gick vi en aning söderut och intog en god lunch.

Magdalena Forsberg, text och foto.

Kaffepaus i solskinnet utanför Hudiksvalls teater.